

# **НАРЕДБА № 59 ОТ 13 ФЕВРУАРИ 2012 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА "МУЗИКАНТ-ВОКАЛИСТ"**

В сила от 16.03.2012 г.

Издадена от Министерството на образованието, младежта и науката

Обн. ДВ. бр.22 от 16 Март 2012г.

## **Раздел I. Общи положения**

**Чл. 1.** С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиването на квалификация по професията 212030 "Музикант-вокалист" от област на образование "Изкуства" и професионално направление 212 "Музикални и сценични изкуства" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

**Чл. 2.** Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията 212030 "Музикант-вокалист" съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиването на трета степен на професионална квалификация за специалностите 2120301 "Класическо пеене", 2120302 "Народно пеене", 2120303 "Поп и джаз пеене".

**Чл. 3.** Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3, т. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебен план и учебни програми за обучението по специалностите по чл. 2.

## **Раздел II. Съдържание на Държавното образователно изискване**

**Чл. 4.** (1) С ДОИ по чл. 1 се определят професионалните компетенции в края на обучението по професията, които гарантират на обучаемия възможност за упражняване на професията 212030 "Музикант-вокалист".

(2) Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията "Музикант-вокалист" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);

2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

**Чл. 5.** С ДООИ по чл. 1 се определят и входящото минимално образователно равнище, описанието на професията, целите на обучението, резултатите от ученето, изискванията към материалната база и изискванията към обучаващите.

### **Преходни и Заключителни разпоредби**

§ 1. Учебните планове и учебните програми за обучение по професията, действащи към влизане в сила на тази наредба, се прилагат до разработване и утвърждаване на учебните планове по чл. 3.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Музикант-вокалист"

Професионално направление:		
212	Музикални и сценични изкуства	
Наименование на професията:		
212030	Музикант-вокалист	
Специалности:	Степен на професионална квалификация:	
2120301	Класическо пеене	Трета
2120302	Народно пеене	Трета
2120303	Поп и джаз пеене	Трета

## 1. Входни характеристики

1.1. Изисквания за минималното входящо образователно равнище за ученици и за лица, навършили 16 години.

За придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията "Музикант-вокалист" от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 ЗПОО(утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД-09-413 от 12.05.2003 г., изм. и доп. със Заповед № РД-09-04 от 8.01.2004 г., Заповед № РД-09-34 от 22.01.2004 г., Заповед № РД-09-255 от 9.04.2004 г., Заповед № РД-09-274 от 18.02.2005 г., Заповед № РД-09-1690 от 29.09.2006 г., Заповед № РД-09-828 от 29.06.2007 г., Заповед № РД-09-1891 от 30.11.2007 г., Заповед № РД-09-298 от 19.02.2009 г., Заповед № РД-09-1803 от 29.10.2009 г., Заповед № РД-09-621 от 18.05.2010 г., Заповед № РД-09-748 от 13.06.2011 г. и Заповед № РД-09-1805 от 9.12.2011 г.) входящото минимално образователно равнище за ученици е завършен седми клас или завършено основно образование, или завършен клас от средното образование (за училищата по изкуствата).

За придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията "Музикант-вокалист" входящото минимално образователно равнище за лица, навършили 16 години, е завършено основно образование.

1.2. Изисквания за входящо квалификационно равнище или професионален опит

За обучение по професията "Музикант-вокалист" с придобиване на трета степен на професионална квалификация не се изисква обучаваните да притежават предишна професионална квалификация или професионален опит. Необходимо е кандидатите да имат физически и гласови данни за овладяване на вокалната техника и музикален слух.

Тъй като обучението за певци започва в детска възраст, при организиране на професионално обучение в съответствие със ЗПОО е необходимо да се признаят усвоените вече компетенции и резултати от ученето и да се организира надграждащо обучение.

## 2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти, изисквания за упражняване на професията, определени в законови и подзаконови актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

Музикант-вокалистът изпълнява вокални произведения с различен жанров и стил профил на спектакъл, концерт (както в зала, така и на открито), в развлекателно заведение, звукозаписно студио, конкурс, фестивал, на демонстрация по време на семинари и др. Музикант-вокалистът пее акапелно или с музикален съпровод както в професионални певчески колективи или в камерни групи, така и самостоятелно. Понякога от него се очаква да изпълнява танц, свързан със спецификата на произведението, което изпълнява.

Вокалистът съдейства на хореографи, сценографи, гримьори, фотографи, специалисти по сценичните костюми и др. при подготовката на сценичната изява или участие в спектакъл, телевизионно предаване, филм и др., като дискутира с тях възможностите и представя собственото си мнение.

Вокалистът се подготвя самостоятелно за всяко участие, като заучава текстовете на песните, репетира ги, съобразява пеенето си с музикалния съпровод. Като участник в спектакъл се информира за особеностите на епохата и мястото, в които се развива действието. Поддържа подходящ режим за движение, пеене и хранене.

Музикант-вокалистът участва в репетиции на отделни фрагменти или на цялото представление заедно с останалите изпълнители под ръководството на художествения ръководител.

В сферата на популярната музика, а напоследък и в много други съвременни жанрове, се налага вокалистът често да импровизира - в различни форми и в съответствие с художествената задача, която изпълнява.

Голяма част от музикант-вокалистите създават и изпълняват собствени песни - както в ансамбъл (особено в популярната музика), така и в соловата си практика. Музикант-вокалистът свири на пиано и по желание и на друг музикален инструмент, доколкото това е необходимо за собствената му подготовка.

Музикант-вокалистът проучва възможностите и участва в майсторски класове, семинари и др., за да поддържа високо ниво на певческите си умения. Посещава постановки, концерти, наблюдава представянето на други изпълнители, старее се да е запознат с новите тенденции, за да направи оценка на собственото си представяне и да прецени насоките за бъдещото си развитие.

Обучението на млади вокалисти и подготвянето им за определена роля/изпълнение може да се подпомага от лица, завършили обучение по професията "Музикант-вокалист".

Изисква се музикант-вокалистът да притежава определени физически и гласови данни за овладяване на вокалната техника (за всеки отделен вид пеене), правилна начална постановка, усет за качествено интониране, чувство за ритъм, за стил и умение за интерпретация. Той трябва да умее да импровизира, да проявява артистичност и усет към музиката, да оказва въздействие с вокалното изпълнение и с цялостното си излъчване върху аудиторията. Да има пространствена ориентация, добра визуална памет, да умее да се приспособява към различна среда (в съответствие с епохата, в която се развива действието), да може да се справя с критична или неочаквана ситуация по време на сценична изява. Музикант-вокалистът трябва да проявява търпение, защото често се налага фрагмент от произведението да бъде многократно повтарян. Той следва да е готов да приема критични бележки и препоръки и да извлича поуки. При работа в ансамбъл/хор музикант-вокалистът трябва да се старее точно и прецизно да спазва указанията на художествения ръководител и да проявява толерантност към останалите участници в ансамбъла.

Музикант-вокалистът трябва да демонстрира самоувереност, когато представя своите възможности, идеи и концепции пред продуценти, работодатели, музикални агенти и др.

В своята работа музикант-вокалистът използва пиано и по желание и друг музикален инструмент, техника за записване и възпроизвеждане на звук и видео, сценични костюми и грим, сценичен реквизит и др.

Репетиционната дейност на певица се осъществява обикновено в подходящи за тази цел помещения (зали), като самостоятелната подготовка може да се извършва и в домашни условия. Концертната и звукозаписната дейност са в концертната зала, в звукозаписното студио, в развлекателното заведение, на обществени празненства, включително на открито и др.

Певците имат сценични изяви обикновено вечер както в делничните, така и в почивните и празничните дни. Репетират ежедневно, при спазване на определен режим за труд и почивка.

Музикант-вокалистът носи отговорност както за собственото си изпълнение, за представянето на отделните фрагменти и на цялото произведение, така и за поддържане на собствената си кондиция и здраве. Музикант-вокалистът е отговорен за цялостното възприятие на музикалното произведение от публиката.

## 2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

Лицата, придобили трета степен на професионална квалификация по професия "Музикант-вокалист", може да се обучават по друга професия от професионалното направление "Музикални и сценични изкуства", като обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления, и отрасловата задължителна професионална подготовка се зачита.

Музикант-вокалистът може да посещава семинари, майсторски класове или други форми за повишаване на квалификацията си.

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД - 2011), утвърдена със Заповед № РД-01-931 от 27.12.2010 г. на министъра на труда и социалната политика, изм. и доп. със заповеди № РД-01-204 от 28.02.2011 г., № РД-01-426 от 30.05.2011 г., № РД-01-529 от 30.06.2011 г., № РД-01-533 от 30.06.2011 г. и № РД-01-952 от 29.12.2011 г.

Лицата, придобили трета степен на професионална квалификация по професията "Музикант-вокалист", могат да заемат следните длъжности от НКПД - 2011: 2652-8027 Певец, 2652-8018 Артист-хорист, 2652-8019 Артист-солист, опера/оперета/мюзикъл, 2652-8020 Джазов певец, 2652-8021 Естраден певец, 2652-8025 Певец, фолклор, както и други подобни, допълнени при актуализиране на НКПД.

## 3. Цели на обучението

### 3.1. Цели на обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава и спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд;
- умее да формулира проблеми, задава въпроси, прави отчет за извършената работа, установява и поддържа делови отношения;
- познава стопанското устройство на страната, разбира съществуващите икономически отношения, процеси и явления и прави изводи за факторите, които ги пораждат;
- познава трудовото законодателство, определящо неговия статут, права и задължения;
- работи в ансамбъл, като участва активно при разпределение на задачите, съдейства на останалите изпълнители, носи отговорност;
- осъществява ефективни работни взаимоотношения с колегите си;
- съзнава необходимостта и се старее да повишава квалификацията си с цел осигуряване на бъдещи ангажименти;
- умее да намира информация в интернет с помощта на компютър, работи с мултимедийни програмни продукти и програмни продукти за създаване на документи;
- осъществява комуникация и ползва на чужд език информация, свързана с музиката и музикалната си кариера;
- спазва професионалната етика и има етично поведение.

### 3.2. Цели на обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка, единна за всички професии от професионално направление "Музикални и сценични изкуства"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава развитието на музикалното изкуство в исторически план (тенденции, школи и др.);
- познава епохите, направленията, теченията и стиловете в музикалното изкуство, както и съдържанието, стиловите особености, изразните средства и начините за използването им в музикалните произведения от различните епохи;
- познава българския фолклор (народни инструменти, танци и песни) и спецификата на българското народно пеене;
- познава и сравнява автори и техните творби;
- притежава основни знания за сцена, сценично осветление, озвучаване и др.;

- използва различни възможности за повишаване на квалификацията си;
- познава изпълнителското майсторство на големите изтъкнати представители на националното и световното вокално изкуство.

### 3.3. Цели на обучението по специфичната за професията "Музикант-вокалист" задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- притежава активен репертоар от произведения (според специалността) за солово изпълнение, хор или ансамбъл, включващ произведения от различни епохи, жанрове и стилове;
- владее съответни методики и отделя достатъчно време и внимание за самоподготовка и за поддържане на музикалния си слух и певческо-техническите си сръчности;
- има готовност да пее пред публика както в ансамбъл, така и самостоятелно;
- пее по слух или по ноти и на прима виста непознати произведения;
- прави собствена интерпретация на познати музикални произведения;
- работи с техника за звуко- и видеозапис;
- свири на пиано и по желание и на друг музикален инструмент;
- бързо се адаптира към изискванията на формацията, в която работи (ансамбъл, хор и др.);
- прави коментари и дава обяснения и указания, като използва професионална терминология;
- проявява интерес към новостите в областта на съвременната музика и култура и в проблематиката на неговия тип музициране.

## 4. Резултати от ученето

Компетенции	Резултати от ученето
	Обучаваният трябва да:
Общи за професията "Музикант-вокалист"	
1. Спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд	1.1. Прилага правилата за здравословни и безопасни условия на труд 1.2. Познава видовете сценична техника и оборудване и

	<p>спазва правилата при работа с тях</p> <p>1.3. Спазва определен режим за репетиции и почивки</p> <p>1.4. Умее да подготвя гласовия си апарат за пеене</p> <p>1.5. Прилага правилата за пожарна и аварийна безопасност</p> <p>1.6. Взема адекватно решение в ситуация на инцидент по време на репетиция или сценична изява</p> <p>1.7. Спазва изискванията за опазване на околната среда</p> <p>1.8. Не нарушава с репетициите си установения вътрешен ред в жилищни сгради, културни институции и др.</p> <p>1.9. Оказва долекарска помощ</p>
<p>2. Спазва изискванията на трудовото законодателство и отстоява правата си като участник в трудовия процес</p>	<p>2.1. Описва видовете културни институции (частни, държавни и общински) и техния статут</p> <p>2.2. Характеризира съвременните пазарни механизми на продуциране, маркетинг и разпространение на различни видове и типове музика и икономическите нюанси на видовете музикален бизнес</p> <p>2.3. Свързва правата и задълженията си с изискванията, посочени в документите за сключване и прекратяване на трудови и гражданскоправни отношения</p> <p>2.4. Познава изискванията на Кодекса на труда, свързани с работното време, почивките, отпуските, формите на заплащане и други права и задължения на лицата, практикуващи творчески професии</p> <p>2.5. Може да съставя документи, свързани с постъпване и напускане на работа, ползване на отпуски, писма, становища, предложения и др.</p> <p>2.6. Представя собствените си умения, опит и квалификация при кандидатстване за работа, участие в конкурс и др.</p> <p>2.7. Описва задълженията на музикант-вокалиста, художествения ръководител, продуцента, музикалния агент и др., както и изискванията за заемане на тези длъжности</p>
<p>3. Познава музикалната теория</p>	<p>3.1. Разчита нотен текст</p> <p>3.2. Описва изразните средства и начините за използването им в музика от различните епохи</p> <p>3.3. Различава вокални форми и структури</p> <p>3.4. Разпознава и прави анализ на творбите на автори, представители на различни епохи, стилове, направления в музикалното изкуство</p>
<p>4. Ориентира се в стилистичните и жанровите промени в хода на историческото развитие на</p>	<p>4.1. Описва етапите в историческото развитие на европейската музикална култура, вкл. и в областта на популярната и битовата музика</p>

музиката	
	<p>4.2. Свързва и коментира представите за традиционния български фолклор с формите на неговото съвременно функциониране</p> <p>4.3. Идентифицира музикалния авангард в различни жанрове</p> <p>4.4. Дава примери за актуални проблеми и най-разпространени разновидности на съвременната популярна музика, вкл. явлението уърлд мюзик</p> <p>4.5. Свързва традиционна музикална практика със съвременни форми на "кръстосване" между жанрове, стилове, типични национални и етнически белези (т.нар. "хибридни" явления)</p> <p>4.6. Открива промени в музикалния и културния понятиен апарат, наложили се вследствие на съвременното развитие на науката</p> <p>4.7. Назовава най-съществени и възлови исторически промени в българските, европейските и световните музикални практики</p> <p>4.8. Схваща актуални проблеми и категории в областта на естетиката и културологията</p>
5. Интерпретира творчески разнообразен ансамблов и солистичен репертоар	<p>5.1. Изработва в детайли, интерпретира творчески и въздействащо репертоара си</p> <p>5.2. Контролира качеството на собственото си интониране и звуково майсторство в своята солова и ансамблова практика</p> <p>5.3. Умее да следва указанията на диригента (водача на групата)</p> <p>5.4. Съдейства за оптимална подготовка на репертоара за представянето му пред публика или за електронен запис</p> <p>5.5. Включва в репертоара си емблематична за съответния глас музика от българското композиторско творчество, от българския и балканския фолклор</p> <p>5.6. Готов е да реагира адекватно на форсмажорни промени в хода на репетициите и на планираните артистични задачи</p> <p>5.7. Разучава самостоятелно нов музикален репертоар</p> <p>5.8. Използва пиано и по желание и друг музикален инструмент за разучаване на песни</p> <p>5.9. Разширява познанията си във връзка с новата музика - в своя и на формацията репертоар</p> <p>5.10. Анализира свои и на състава/групата концертни изяви</p> <p>5.11. Използва мултимедийни програмни продукти по време на запис, изпълнение или обучение</p>
6. Участва в подготовката на ученици и	6.1. Познава теорията и методиката на обучение

любители	<p>6.2. Използва популярна и съвременна учебна литература на български и чужд език, както и други материали, необходими за обучението</p> <p>6.3. Умее да осигурява позитивна атмосфера в педагогическата си работа</p> <p>6.4. Избира подходящи методи за обучение в зависимост от индивидуалните особености на обучаваните</p> <p>6.5. Демонстрира пред обучаваните части от произведението</p>
Специалност 2120301 "Класическо пеене"	
7. Разучава и интерпретира разнообразен вокален репертоар	<p>7.1. Познава и изпълнява разнообразни произведения (или части от тях)</p> <p>7.2. Контролира качеството на точното си интониране</p> <p>7.3. Като участник във формацията или солист се съобразява с останалите изпълнители</p> <p>7.4. Изпълнява произведения с различна трудност, подходящи за неговия глас</p> <p>7.5. Оперира с характерната за класическото пеене певческа техника и с качеството на тона и вибратото</p> <p>7.6. Изгражда и художествено интерпретира песен или част от музикално произведение</p> <p>7.7. Подбира подходящ стил на пеене според конкретната работна ситуация</p> <p>7.8. Демонстрира артистични умения, пластика и двигателна култура</p>
Специалност 2120302 "Народно пеене"	
8. Разучава и интерпретира разнообразен песенен репертоар	<p>8.1. Контролира качеството на точното си интониране</p> <p>8.2. Като участник във формацията или солист се съобразява с останалите изпълнители</p> <p>8.3. Изпълнява песни с различна трудност, подходящи за неговия глас</p> <p>8.4. Разполага с репертоар от традиционния и съвременния български фолклор</p> <p>8.5. Пее със съпровод, както и акапелно</p> <p>8.6. Оперира с певчески техники, свързани с интерпретиране на български песенен фолклор</p> <p>8.7. Интерпретира творчески репертоара, който изпълнява</p> <p>8.8. Демонстрира артистични умения, пластика и двигателна култура</p>
9. Прави модерни интерпретации върху българския фолклор	<p>9.1. Посочва съвременните функции на българския музикален фолклор</p> <p>9.2. Схваща съвременни форми за пресъздаване на фолклора на Балканите</p> <p>9.3. Свързва основни традиционни фолклорни</p>

практики с днешните социокултурни условия	
Специалност 2120303 "Поп и джаз пеене"	
10. Разучава и интерпретира разнообразен песенен репертоар	10.1. Контролира качеството на точното си интониране 10.2. Като участник във формацията или солист се съобразява с останалите изпълнители 10.3. Изпълнява песни с различна трудност, подходящи за неговия глас 10.4. Поддържа репертоар от областта на попмузиката и джаза 10.5. Избира подходяща певческа техника в зависимост от спецификата на гласа и на самата песен 10.6. Изгражда и художествено интерпретира песен или част от музикално произведение 10.7. Импровизира, като се съобразява с жанровите и стилните белези на дадена музика 10.8. Открива специфичното за соул, госпъл, фолк или джаз пеене 10.9. Подбира стила на пеене според промените в конкретна работна ситуация 10.10. Притежава артистични умения, пластика и двигателна култура 10.11. Владее микрофонна техника 10.12. Съобразява сценичното си поведение с характера на песента

## 5. Изисквания към материалната база

### 5.1. Учебни кабинети

Учебният кабинет трябва да разполага с учебни маси и столове за всеки обучаван и за преподавателя, учебна дъска, флипчарт с маркери, звуковъзпроизвеждаща уредба, аудио-визуална техника, екран, звуко- и видеозаписна техника, филми, видео- и аудиозаписи, музикална литература и други дидактически материали.

### 5.2. Концертна зала

Концертната зала, предназначена за солови изяви на обучаваните и концерти на състави, трябва да има сцена, места за слушатели, помещения за разпяване и други помещения, свързани със спецификата на концертната практика и санитарно-хигиенните изисквания.

Изисква се следното оборудване за сцена: роял, пултове, столове, стол за роял (с механизъм за променяне на височината му), както и необходимата осветителна техника.

В случай че обучаващата институция не разполага със собствена концертна зала, може да ползва подходящи зали на други културни институти.

### 5.3. Репетиционни зали

Репетиционната зала за хор или камерен състав е оборудвана с пиано, диригентски пулт, пулт и стол за всеки от изпълнителите, шкафове за нотни материали.

Репетиционната зала за камерни състави е оборудвана с пиано, 5 - 6 пулта и столове, шкафове за нотни материали.

### 5.4. Кабинети за индивидуално обучение по пеене

Кабинетите за индивидуално обучение по пеене са оборудвани с музикален инструмент (пиано или друг инструмент), пулт, столове, маса и шкаф за нотни материали.

5.5. Компютърна зала с работни места за всеки обучаван и преподавателя и с инсталиран специализиран софтуер.

## 6. Изисквания към обучаващите

Право да преподават теория и практика по професията "Музикант-вокалист" - трета степен на професионална квалификация, имат лица с образователно-квалификационна степен "магистър" или "бакалавър" с подходящи специалности от професионални направления "Теория на изкуствата" и "Музикално и танцово изкуство" от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с ПМС № 125 от 2002 г. (обн., ДВ, бр. 64 от 2002 г.; посл. изм. и доп., бр. 94 от 2005 г.).